

Ons Amsterdam Podcast
In gesprek met Russell Shorto

Nederlandse vertaling

Ons juninummer was gewijd aan de oprichting van Nieuw Amsterdam in Nieuw Holland, nu New York, New York, met een artikel van Russell Shorto, speciaal voor ons Amsterdam.

Amsterdamse fans kennen hem omdat hij de auteur is van een aantal beeldbepalende boeken over Amsterdam. We beginnen met het *Island of the Centre of the World, the Epic Study of Dutch Manhattan and the Forgotten Colony that Shaped America*, 2004. En daarna een boek over de stad zelf, *Amsterdam. A History of the World's Most Liberal City*. Maar hij schreef ook over Descartes en over de Amerikaanse Revolutie en over de relatie van zijn familie met de georganiseerde misdaad, in *My Family and the Mob*.

Maar hij is vandaag hier omdat Russell Shorto diep geworteld is in de geschiedenis van Nieuw Nederland en Nieuw Amsterdam. Hij werkte samen met het New Netherland Project, nu het New Netherland Research Centre, waar hij gastprofessor was. Hij is nu verbonden aan de New-York Historical Society.

Welkom, Russell. Dat was een hele introductie.

Russell Shorto:

Dank je, Koen. Ja, mooie introductie. Ik vind de naam van de podcast leuk, de Ons Amsterdam Podcast.

Koen Kleijn:

Ja. Wat zou het nog meer kunnen zijn? Ik vergat te vermelden dat je al geruime tijd in Amsterdam woonde.

Russell Shorto:

Ja, zes jaar.

Koen Kleijn:

Vanaf 2007.

Russell Shorto:

Nou ja, van 2005 tot 2013, dus dat is geen zes jaar, maar ik zat daar een jaartje middenin.

Koen Kleijn:

Ja, en je was hier voor officiële zaken. Je had een baan.

Russell Shorto:

Ik kwam oorspronkelijk om onderzoek te doen voor één boek dat je niet noemde, namelijk *Descartes' Bones*. En toen, heel kort na aankomst, dacht ik: weet je, ik heb het gevoel dat ik een tijdje moet blijven.

En een tijdje was ik op bezoek en verbleef ik in het huis van een vriend op Prinseneiland. En zijn gastenappartement in zijn huis was tevens zijn reisbibliotheek. En het was gewoon één lange muur met boeken van elke stad in de wereld, schijnbaar. En terwijl ik door de boekenkast dwaalde, dacht ik: misschien moet ik een boek over Amsterdam schrijven. Dus dat is een beetje hoe dat tot stand is gekomen. Ik had een visum nodig, en het John Adams Institute had een directeur nodig, het American Culture Center. En zo kwam dat dus tot stand.

Koen Kleijn:

En voor alle duidelijkheid: wat doet het John Adams Instituut?

Russell Shorto:

Het is een Amerikaans cultuurcentrum, onafhankelijk, niet gelieerd aan de Amerikaanse overheid of zoiets. En voor het grootste deel halen zij Amerikaanstaligen naar Nederland, veelal in samenwerking met Nederlandse uitgevers, voor lezingen. Politiek, literatuur...

Koen Kleijn:

Een lange lijst met soms behoorlijk bekende mensen.

Russell Shorto:

Ja, af en toe niet-Amerikanen. Ik heb tijdens mijn termijn geprobeerd het te beperken tot Amerikanen, omdat dat op zichzelf een onderwerp is dat breed genoeg is en niet in welke Engelse taal dan ook.

Koen Kleijn:

Dus je was een soort cultureel attaché voor beide landen, neem ik aan.

Russell Shorto:

Ja. En eigenlijk nu, sinds twee jaar geleden, weer. Ik startte het New Amsterdam Project bij de New-York Historical Society. Dat is een soortgelijke situatie in omgekeerde richting. Het is dus Nederlandse geschiedenis waar het gaat om New York, voor Amerikanen.

Koen Kleijn:

Want in het artikel dat je voor Ons Amsterdam schreef, vermeldde je dat je als New Yorker ineens besepte dat de geschiedenis veel dieper ging dan je wist, dan je eerder besepte. De oorsprong van New York is Nieuw Amsterdam.

Russell Shorto:

Ik denk dat veel mensen in de VS weten dat New York ooit Nieuw-Amsterdam was en dat de Nederlanders er op de een of andere manier controle over hadden. Ze kennen de naam Peter Stuyvesant en misschien weten ze dat hij een houten been had. Dat was ook een beetje de som van mijn kennis.

Koen Kleijn:

Ja. En er is een Long Island en een Staten Island en een New Amsterdam theater ...

Russell Shorto:

En of ze die dingen al dan niet met die geschiedenis in verband brengen, weet ik niet. Maar ik... dit gaat 25 jaar terug of zoiets. Ik woonde in de East Village van New York en mijn dochter, die nu getrouwd is en een kind heeft, was een peuter. En de dichtstbijzijnde open ruimte waar ik haar kon laten rondrennen was het kerkhof van St. Mark's in de Bowery. En daar hebben veel van de vroege families van New York hun graven, gelijk met de grond. Weet je, ik vond het wel een plezier om dat kleine meisje vol leven boven op deze graven te zien rondrennen. En één van die graven is in de kerk ingebouwd. En in de kerkmuur zelf is de grafsteen van Peter Stuyvesant. Ik heb die lange plaquette over hem gelezen, waar overigens drie of vier fouten in staan. Maar weet je, ik was geïnterigeerd. Dus ik zei: oké, hoe kan ik het leren? Ik heb over mezelf als schrijver geleerd dat ik geïnteresseerd ben in het achterhalen van de oorsprong van dingen. Dus ik wist dat dit de oorsprong van New York was.

Koen Kleijn:

Terwijl je werk voorheen helemaal niet over dit soort geschiedenis ging, nietwaar? Je had meer religieuze onderwerpen.

Russell Shorto:

Mijn eerste boek heette Gospels. En het ging over de zoektocht naar de historische Jezus, wat een religieus onderwerp is, ja. Maar het was in werkelijkheid bijbel-wetenschap. En ik denk, als ik mezelf analyseer, dat dat te maken had met het feit dat ik katholiek geboren en opgevoed was en er zo snel mogelijk uit ben gegaan. Maar ik wilde doordringen tot de intellectuele onderbouwing ervan. Er waren in de jaren '80 en '90 veel bijbelgeleerden die werkten aan de zoektocht naar de historische Jezus. Dus ik probeerde dat een beetje te verzamelen in één geheel, te kijken waar de cirkels elkaar kruisten, en te zeggen: oké, dit is wat geleerden bijna algemeen kunnen zeggen, dit is wat we weten over deze historische figuur.

Koen Kleijn:

En natuurlijk geldt, net als bij elk historisch onderzoeksproject, hetzelfde voor de geschiedenis van Nieuw Amsterdam. Zoals je al zei, de grafsteen van Stuyvesant bevat drie feitelijke fouten. Sindsdien is er dus veel onderzocht. En je hebt hier zojuist een tentoonstelling over gemaakt. In de Historische Vereniging van New-York. En lezers die niet weten wat de New-York Historical Society is, moeten weten dat deze eeuwenoud is.

Russell Shorto:

Volgens Amerikaanse normen.

Koen Kleijn:

Ja. Zo oud dat ze tussen New en York nog altijd een streepje schrijven. Uit 1812 of zoiets?

Russell Shorto:

1804. Het is het oudste museum in New York. Eén van de oudste in Amerika. En het werd opgericht door 11 mannen - ik denk dat het allemaal mannen waren – en een aantal van hen had een Nederlandse achtergrond. New Yorkse families. Uiteraard de rijken. Dit is niet lang na de Amerikaanse Revolutie, het presidentschap is gevestigd, en de grondwet. Dus ze dachten: oké, dit land zal nog wel even bestaan. We moeten artefacten behouden die verband houden met de geschiedenis. In het bijzonder van New York.

Het werd dus bijna een soort zolder voor de rijke families van New York. Dus werd hij gevuld met Nederlands zilverwerk, theepotten en dat soort dingen. En portretten. Na verloop van tijd werd het een behoorlijk prominent en gerenommeerd museum en bibliotheek. En, meer recentelijk, een centrum voor openbare lezingen, enzovoort.

Koen Kleijn:

Ja. Prestigieus, zou ik denken.

Russell Shorto:

Ja. Ik bedoel, we hebben elke avond van de week een geweldig publieksprogramma. Er zijn grote luidsprekers. De zaal heeft ongeveer 400 zitplaatsen. Meestal is het uitverkocht. Vaak worden dingen uitgezonden op de publieke televisie.

En ja, het is dus behoorlijk bekend. Dus twee en een half jaar geleden, denk ik, had ik het al een hele tijd in gedachten dat er geen,

u noemde het New Netherland Institute en het New Netherland Research Center, die zich beide richten op de Nederlandse geschiedenis van New York. Ze bevinden zich in Albany, de hoofdstad van de staat, 240 kilometer stroomopwaarts.

En het was mij al lange tijd opgevallen dat er binnen geen enkele instelling in New York City een soort eenheid, een onafhankelijke eenheid bestaat die zich op de Nederlandse geschiedenis richt.

Dus ging ik naar Louise Meirer, de president en CEO van de New York Historical, en ik zei: waarom laat je mij er niet een beginnen? En ze zei: oké. Dus dat is wat er gebeurde.

En sindsdien is het aan mij om te beslissen wat het moet doen. En zoals je me straks zeker zult vragen, is dit, afhankelijk van met wie je praat,

In 2024 is het 400 jaar geleden dat de Nederlandse kolonie werd gesticht. Ja. Je zou kunnen zeggen 1624, 25 of 26.

Er zijn argumenten voor elk van deze data, omdat ze niet bepaald een vlag hebben geplant en zeggen: dit is het moment waarop we deze kolonie beginnen.

Dus ik gebruik die dubbelzinnigheid als excuus om een programma van drie jaar te hebben.

Koen Kleijn:

Ik zie. En waarom zou je voor 1624 kiezen?

Russell Shorto:

Dat is de datum van de eerste grote zending kolonisten. Ja. Waarschijnlijk eerst naar Governor's Island.

Ze lieten er een paar vallen en een paar vestigden zich langs de rivier bij wat Albany werd, en een paar aan de Connecticut River, die ze de Fresh River noemden.

Dit waren er dus eigenlijk maar een paar, zoals een paar stelletjes en een paar soldaten in elke plaats. En ze verspreidden zich over honderden en honderden vierkante kilometers.

En de reden daarvoor is dat ze probeerden een claim op de Engelsen en de Fransen te vestigen. Ja. En dat was een manier waarop je het deed. Je zei: kijk, we hebben hier mensen.

We hebben koppels en de vrouwen krijgen baby's en ze hebben gewassen in de grond. En dat was dus het oorspronkelijke idee van een nederzetting. Ik zie.

Koen Kleijn:

Oke. Dus 1624. Een van de items in uw tentoonstelling is de Schagenbrief 1626

hoed kan ook als een soort eerste document worden beschouwd.

Russell Shorto:

Precies. Eerste document en nog een reden voor het 400-jarig jubileum. Dus 2026. Ter ondersteuning: de tentoonstelling heet New York Before New York.

Het Castelloplan van Nieuw-Amsterdam, omdat dat een beetje het belangrijkste document is, hoewel de Schagenbrief dat ook is, bestaat uit een aantal artefacten die verband houden met de periode.

En het is een van de vele evenementen en projecten die nu in New York plaatsvinden om het 400-jarig jubileum te herdenken.

Koen Kleijn:

Komt er zoiets als een zomerherdenking of zelfs een feest?

Russell Shorto:

Over een paar jaar bedoel je? Ik weet het niet. Ik heb een paar Zoom-gesprekken gevoerd met mensen, vertegenwoordigers van de stad New York. En mijn indruk is dat ze gewoon een beetje...

Steun ze. Een gemeenteraadslid komt binnen en houdt een korte toespraak. Ze zullen hen steunen, maar ik denk niet financieel.

Koen Kleijn:

Heeft dat iets te maken met veranderde perspectieven op de geschiedenis? Ik bedoel, je zei dat toen de New York Historical Society werd opgericht, ze zilverwerk, bestek en portretten hadden. Ja.

Dus dat is niet alles in je show, toch?

Russell Shorto:

Nee dat is het niet. En eigenlijk wilde ik vanaf het begin de show, en dit heeft heel veel te maken met waar we nu staan in hoe we naar deze geschiedenis kijken. Ik wilde dat de show in wezen drie verhalen zou vertellen.

Eén, een Europees verhaal, dus een Nederlands verhaal, maar het waren niet alleen Nederlandse Europeanen. En een Indiaans verhaal en een Afrikaans verhaal.

De uitdaging is meteen, zoals ik al zei, je hebt veel artefacten uit de Europese geschiedenis.

Je hebt de Afrikaanse elite in de collectie van New York Historical en elders uit die tijd.

Zeer weinig Indiaanse artefacten uit die periode en zeer weinig Afrikanen.

Dat is dus niet alleen een probleem voor mij, maar voor iedereen die een museumtentoonstelling samenstelt of een boek schrijft. Weet je, dat doe je niet...

Ik bedoel, je hebt bijvoorbeeld veel duidelijke documenten uit officiële correspondentie en archieven van de kolonie die je hebt.

Die vertellen over een bepaalde Afrikaner, tot slaaf gemaakt of bevrijd. Maar nogmaals, het is vanuit hun perspectief, weet je.

Dus het voelt alsof je nog steeds niet echt dicht bij de persoon komt. Ik bedoel, je komt dichterbij, maar het is frustrerend.

Koen Kleijn:

Ja, er is een heel aangrijpende vondst, een archeologische vondst, die je ook in je artikel noemde. Deze kleine dingen, snuisterijen, kralen en dingen die blijkbaar door een zwarte Afrikaan in elkaar zijn gezet.

Russell Shorto:

Ja. Een aantal jaren geleden was ik bij een...

Ik was in het New York State Museum in Albany, en de hoofdarcheoloog daar leidde me een beetje achter de schermen rond

al deze dingen die ze hadden gerelateerd aan Nieuw Amsterdam en die in archiefkasten en zo lagen. En in 1983 waren ze aan het graven naar een... om een wolkenkrabber te bouwen.

En er waren archeologen ter plaatse in Lower Manhattan, in het financiële district van Nieuw Amsterdam. En vlak naast de woning van Cornelis van Tienhoven, die...

De rechterhand van Peter Stuyvesant, zijn luitenant, daar was een steegje.

En in dat steegje vonden ze begraven onder het toenmalige maaiveld een mand met daarop een Nederlands bord als deksel. En in dat mandje zaten tientallen stukjes.

Er waren knikkers, pijpstelen, stukken aardewerk, dierenbotten. En het Staatsmuseum noemde het een inkizi,

waarvan ik heb geleerd dat het een soort modieuze term is geworden om een aantal verschillende soorten West-Centraal-Afrikaanse objecten te beschrijven.

Sindsdien heb ik vernomen dat het waarschijnlijk een mpungu is, wat verzameling betekent.

En het werd gebruikt voor, zou je zeggen, rituele genezing.

Een soort kruising tussen religie en geneeskunde. En het kan worden gebruikt om een individu te genezen. Of een gezin. Of een hele samenleving.

En wat je dus zou doen, was dat de persoon bepaalde voorwerpen verzamelde die allemaal door mensen gebruikt moesten worden. En had een soort energie.

En dan haalde je wekelijks het deksel eraf, vulde je mond met alcohol, met cognac of zoiets, en sproeide over deze voorwerpen om ze een beetje te reanimeren.

Het was dus een voortdurende praktijk. En één ding dat ik er heel interessant aan vond, was: A, het is een bewijs van de Afrikaanse cultuur of aanwezigheid daar.

Maar er zijn ook goede aanwijzingen dat de meeste Afrikanen in Nieuw-Amsterdam al christenen waren voordat ze hun huis verlieten.

Ze kwamen uit een deel van Afrika dat door de Portugezen was gekoloniseerd. En dus hadden ze bijvoorbeeld katholieke heilige namen, hun voornamen.

Maar dit suggereert dat ze twee soorten praktijken beoefenden. Traditionele en katholieke praktijken.

Koen Kleijn:

En had ze allebei meegenomen. Ja, dus zoals ik al zei, een zeer aangrijpend onderdeel van uw tentoonstelling.

Russell Shorto:

Ja, en weet je, het is interessant voor mij dat als je dit soort werk doet, ik bedoel dat ik gewend ben aan schrijven, en ik denk dat schrijvers een voorkeur hebben voor documenten.

Maar dit soort dingen kunnen je gedachten op andere plaatsen afleiden, in de zin van proberen je voor te stellen wie deze mensen waren. En waar ze mee bezig waren.

Koen Kleijn:

Dus een van de ontwikkelingen, zou je kunnen zeggen, in het schrijven van de geschiedenis van Nieuw Amsterdam is deze diversiteit: je kijkt verder dan wat Peter Stuyvesant tegen de Joodse bevolking zei. Maar je zei dat er in het vroege Nieuw-Amsterdam waarschijnlijk zo'n 18 verschillende talen werden gesproken.

Russell Shorto:

Ross Perlin heeft dit jaar een boek uitgebracht genaamd *Language City*, wat een heel goed boek is, over New York. En hij beweert dat New York op dit moment de meest taalkundig diverse plek in de geschiedenis van de planeet is: 800 talen. En hij begint echter met de geschiedenis, hij gaat terug naar de moedertalen die vóór Europees contact in en rond Manhattan werden gesproken. En hij zei dat dat getal van 18 talen uit 1643 stamde toen een jezuïetenpriester bij Willem Kieft was, destijds de directeur. En dat getal, deze schatting van 18 talen die gesproken werden Perlin zei dat het waarschijnlijk meer op 25 of 26 talen leek, omdat ze waarschijnlijk geen rekening hielden met de Afrikaanse talen of de moedertalen die in dat gebied in gebruik waren.

Koen Kleijn:

De oorspronkelijke stelling van je boek over 'het eiland in het centrum van de wereld' was dat het eigenlijk die diversiteit was, de tolerantie die gepaard ging met, zou je kunnen zeggen, de Amsterdamse - ik aarzel om te zeggen 'beschaving' -, maar de Amsterdamse ideeën die voortleven in New York. Heb je dus het gevoel dat er van oudsher veel diversiteit is, en blijf je nog steeds bij die stelling? Geloof je dat nog steeds?

Russell Shorto:

Weet je, de geschiedenis blijft nooit hetzelfde. En historici niet. De maatschappij is veranderd, en ik ook, in twintig jaar tijd. De kern daarvan houd ik nog steeds vast. Ik zou wel wat scherper kijken wat tolerantie wás. Het was niet met een vlag zwaaien en diversiteit vieren of iets dergelijks. Het zou heel goed gezien kunnen worden als eenvoudigweg iets praktisch.

Koen Kleijn:

Ja, tolerantie is geen deugd, het is een hulpmiddel.

Russell Shorto:

Een gereedschap. Dat is het. In plaats van een ideaal, iets dat we met trots verankeren en in letters graveren op de bodem van een standbeeld of zoiets. Het effect is dus in wezen hetzelfde. Weet je, Nieuw-Amsterdam was een heel andere plaats dan Boston, en dat blijft zo. Het boek dat ik nu schrijf, komt begin volgend jaar uit, en heet *Taking Manhattan*. Het concentreert zich op het moment van de Engelse overname, eigenlijk een periode van twee weken in de nazomer van 1664, wanneer deze tot de tanden gewapende Engelse schepen de haven binnenvaren, en met de kanonnen van de Nederlanders in het fort op hen gericht, klaar om te vechten. Maar in plaats daarvan, gedurende deze periode van twee weken, Sturen ze boodschappers heen en weer in schepen. In feite was Richard Nichols, de leider van dit Engelse squadron, in Londen begonnen met zijn huiswerk en hij had op deze reis iemand van Peter Stuyvesant meegenomen, een voormalig lid van zijn regering, die duidelijk voorkennis had van de hele situatie, zodat de Engelsen heel goed wisten wat de

Nederlanders daar hadden opgebouwd. Ze begrepen misschien niet hoe het werkte, maar ze wilden het behouden.

Dus hij wilde heel graag *niet* de boel met de grond gelijk maken en dan alleen het onroerend goed in bezit nemen. Maar hij wilde ook dat ding dat ze hadden gemaakt.

En de Nederlanders, vanuit hun perspectief, hadden de West-Indische Compagnie, onder wiens auspiciën de kolonie werd gesticht, al jaren om steun gesmeekt, maar hadden daar niets mee bereikt. Dus dat hadden ze eigenlijk opgegeven. Als ik daar nog even verder op in kan gaan: de Engelsen die de haven binnenkwamen waren niet per se 'Engeland'.

Zij vertegenwoordigden een van de twee facties in de Engelse samenleving. Er waren de puriteinen, die we, denk ik, religieuze extremisten zouden noemen. En dan eigenlijk alle anderen, die in de burgeroorlog, de Engelse burgeroorlogen, de monarchie worden genoemd, of de royalisten, maar het zijn de gematigden, de mensen die gewoon normaliteit willen.

Koen Kleijn:

Gewoon alle anderen...

Russell Shorto:

Ja. En interessant genoeg waren zij ook de mensen die de de Royal Society hebben opgericht, dus een van de eerste wetenschappelijke organisaties. Nichols belichaamt dus in hoge mate die tak van de Engelse samenleving. En ik denk dat de twee partijen zich in deze periode van twee weken gaan realiseren: jij bent niet zo heel anders dan ik, ik kan met je samenwerken. Dus dan wordt het minder een militaire overname en meer een fusie.

Koen Kleijn:

Dat verandert dus ook je kijk op het planten van vlaggen. En het geeft misschien ook een ander inzicht in wat de Nederlanders en later de Engelsen daar feitelijk bouwden.

Ze richtten niet zozeer een nieuw land op onder eenzelfde bestuur, maar het was meer een handelsorganisatie.

Russell Shorto:

Nou, ik denk dat nationalisme toen minder belangrijk was dan later. De mensen, de mensen ter plaatse, de Nederlanders en anderen die er waren, die daar hun huis hadden gebouwd en die nu sommigen van hen van de tweede of derde generatie waren - en daar hoort uiteindelijk ook Stuyvesant bij - hadden verschillende loyaliteiten, maar ze besloten dat hun loyaliteit aan deze plek die ze nu hun thuis noemden de loyaliteit aan welke Nederlandse entiteit dan ook aan de andere kant van de zee zou overstijgen.

Koen Kleijn:

Waar ze al lang van gescheiden waren. Een derde generatie alweer.

Russell Shorto:

Ik denk dat dat er ook in meespeelt, dat ze besloten: oké, we gaan door met alles. Ik bedoel: deze zogenaamde artikelen van overgave komen feitelijk neer op een Bill of Rights. Ze kregen de garantie dat ze hun huizen, hun bedrijven en hun handelsnetwerken zouden behouden.

En dat deden ze. Ik bedoel, natuurlijk evolueren en veranderen dingen in de loop van de tijd. Hierdoor kon dat onder de Engelsen doorgaan.

Koen Kleijn:

Wat voor soort feedback kreeg u op uw tentoonstelling?

Russell Shorto:

Weet je, ik had er geen idee van. Het was alsof je een boek schrijft: je weet het niet, gaat iemand dit lezen? En ik was echt aangenaam verrast dat het veel aandacht kreeg.

Koen Kleijn:

Het was erg succesvol.

Andere spreker

Een heleboel aandacht:, twee of drie verschillende artikelen in de New York Times. Ik heb RTL gedaan. Ik deed een interview met de Duitse publieke radio. Ik ga Al Jazeera doen, Brazilië... Heel internationaal en uiteraard erg populair onder de bezoekers van het museum. En ik heb ik weet niet hoeveel tours gegeven. Ik heb zojuist een rondleiding gegeven aan de koning en de koningin, wat heerlijk was. En zij waren ook geïnteresseerd. Natuurlijk. En behoorlijk deskundig, moet ik zeggen.

Koen Kleijn:

Dat is altijd leuk om te horen. Speelt het een rol in de manier waarop New Yorkers zichzelf zien? Misschien zelfs in zaken als identiteitspolitiek of zoiets.

Russell Shorto:

Mijn kleine tentoonstelling? Zo ver zou ik niet gaan. Nou ja, dit Nederlandse erfgoed. Nou, ik denk dat we, als ik een stapje achteruit ga, ons in een heel vreemde situatie bevinden, in turbulente tijden en het lijkt mij, gezien mijn vooringenomenheid als iemand die geschiedenis schrijft, gepast dat je naar de geschiedenis kijkt als een soort basis. Ik hoop dus dat het een dergelijk doel dient.

Koen Kleijn:

Omdat het sowieso een interessant verhaal is. Het Amsterdam Museum heeft een tentoonstelling over, zeg maar, de andere kant, het verhaal van de oorspronkelijke bewoners van Manhattan in de omgeving en hoe zij zich daarbij voelden, en hun nakomelingen die daar nog steeds op terugkijken, op hun verlies aan rechten en eigendom. Ik zou zeggen dat dit ook waardevolle toevoegingen zijn aan de geschiedenis zoals wij die kennen.

Russell Shorto:

Zeker. Dus voor de tentoonstelling die ik heb gemaakt, is de brief van Peter Schagen een opmerkelijk document, omdat er vermoedelijk een eerdere akte was die, omdat de Nederlanders zeer nauwgezet waren. Ze sloten over ongeveer 600 akten op het grondgebied van Nieuw-Nederland met de inheemse bevolking. Welke akte er voor Manhattan Island is geweest, is verloren. Wat we daarvoor in de plaats hebben is deze brief, waarmee Peter Minuit in 1626 een regeling zou hebben getroffen, vermoedelijk met de Lenape, dat weten we niet. En dan arriveert het volgende schip dat naar het thuisland vertrok en deze functionaris heet Peter Schagen. Hij schrijft er feitelijk een rapport over aan zijn bazen waarin

hij zegt dat het goed gaat met deze kolonie: 'Onze mensen zijn gesetteld en trouwens, ze hebben het eiland van de inheemse bevolking gekocht voor de waarde van 60 gulden'. Dat is de zin. In zekere zin is heel New York City gebouwd op dit kleine stukje papier, zou je kunnen zeggen, dat we in bruikleen hebben van het Nationaal Archief in Den Haag. En maar ik wilde het daar niet bij laten. Ik dacht dat het in deze tijd belangrijk is om een soort Lenape-lezing hierover te krijgen. Dus uiteindelijk hebben we drie verschillende Lenape-chefs gevraagd een verklaring op te stellen. En ik zei tegen hen: het zou kunnen zijn, waar je ook over wilt schrijven, het zou een specifiek artefact kunnen zijn, het zou de Schagen-brief kunnen zijn, het zou de tentoonstelling als geheel kunnen zijn. Ze kozen ervoor om zich op de brief te concentreren en zich te richten op hun naamloze voorouder die over deze overeenkomst heeft onderhandeld, wat het ook was. Het is een zeer krachtige ontroerende verklaring, waarin ze in wezen zeggen: had u enig idee hoeveel pijn en lijden u de komende 400 jaar voor uw volk zou veroorzaken? We hebben dus de daadwerkelijke fysieke brief in een hermetisch afgesloten doosje. We hebben de vertaling, de Engelse vertaling ervan. En daarnaast is er de verklaring van Lenape. Dus ja.

Koen Kleijn:

Je had het over het boek dat je volgend jaar gaat uitgeven. Maar ook het oude boek, het eilandboek, zal weer verschijnen.

Russell Shorto:

Ja, zowel het boek *Island in the Centre of the World*, Nieuw Amsterdam in het Nederlands, als mijn boek over Amsterdam worden bijgewerkt en herzien. Ik denk dat beide eind 2025 uitkomen. Ik bedoel uiteraard het Amsterdamse boek op tijd voor het 750-jarig jubileum. En het Eiland-boek vanwege de 400ste verjaardag van New York. Al deze aandacht is hernieuwde aandacht. Dus ik werk aan beide dingen.

Ik was niet van plan het hele ding te herschrijven. Wat voor mij bijzonder uitdagend was, was dat mijn Amsterdamse boek toen ik het schreef zich afspeelt in het heden, en dan teruggaat. Dus daar ben ik ongeveer in 2010-2011, vijftien jaar geleden, in Amsterdam, woonachtig in Amsterdam als buitenlander, met hier een gezin. Ik neem jou als lezer mee terwijl ik terugga en probeer de geschiedenis van de stad te begrijpen. Dus dan zijn we in het verleden, maar dan kom ik af en toe terug naar dat heden.

Dus dat maakt het lastig om onderzoek te doen, omdat ik niet meer in die tegenwoordige tijd aanwezig ben. Ik ben er nu, vandaag. Ik heb niet het hele boek herschreven. Maar wat ik uiteindelijk deed, was dat ik er een nieuw voorwoord op zette en een nieuw naschrift het actualiseren van het Femke Halsema-tijdperk, en overal voetnoten. Ik probeer ervoor te zorgen dat ik een goede route heb om een soort update te geven over feiten.

Koen Kleijn:

Bent je van gedachten veranderd over Amsterdam? Of ziet het er nu anders uit dan toen je hier was?

Russell Shorto:

Weet je, als ik door de stad fiets, schakel ik heen en weer tussen 'niets is veranderd' en 'alles is veranderd'.

Koen Kleijn:

Ja, zoals in elke stad.

Russell Shorto:

Ja, ik denk het wel. Ik bedoel, de stad blijft uitstekend werk leveren op het gebied van conservering zonder een museum te zijn. Dat is volgens mij de uitdaging achter al deze pogingen om met de Wallen of met de Britse weekendtoeristen en al deze problemen om te gaan. Hoe houd je een stad levend, die een echte plek is voor haar inwoners? En toch ben je tegelijkertijd dit 'verleden' dat overal om je heen is, en zo waardevol is, en dat je wilt bewaren voor toekomstige generaties.

Koen Kleijn:

Amsterdam viert zijn 750e verjaardag, nou ja, *jubileum*. Echte wetenschappers zouden zeggen: Oh, het bestaat al veel langer. Maar heb jij enig idee hoe de Amsterdammers omgaan met onze geschiedenis?

Russell Shorto:

Ik denk dat ze er veel beter mee omgaan dan New Yorkers. Ik denk dat Amsterdammers zich veel bewust zijn van hun geschiedenis dan New Yorkers. Dat zie je terug in de skyline, wandelend en/of fietsend of varend door de grachten. Je ziet het.

In New York is het gewoon zo moeilijk om. In New York wordt gebouwd, en dan wordt het vergeten. Weet je, Amerikanen herinneren zich het Trump-tijdperk niet eens, laat staan drie- of vierhonderd jaar geleden.

Koen Kleijn:

Het gebeurt wel dat je met mensen uit Amerika praat en je vraagt: wat deden je grootouders? Ze hebben geen idee. Ze zeggen: ik denk dat hij een smid was, anders heb ik geen idee. Ofwaarschijnlijk Schots, ik weet niet waar ze vandaan kwamen. Mis je dat? Ik bedoel, je bent een tijdje heel erg ondergedompeld geweest in de Nederlandse cultuur en de Nederlandse geschiedenis. Je schreef er twee boeken over.

Russell Shorto:

Mis ik Amsterdam? Ja. Oh natuurlijk. Ik bedoel, ik ben hier vrij vaak en we praten er over om een gegeven moment misschien terug te gaan. Op dit moment heb ik een heel project in New York City gaande, dus dat houdt me zeker bezig. Maar ik denk dat ik me gelukkig voel dat ik deze twee steden kan schakelen, als twee polen, omdat ze gewoon zulke uitstekende, zeer nauw verwante, maar uiterst verschillende plaatsen zijn.

Koen Kleijn:

Geweldig. Hartelijk dank, Russell Shorto.

Dit was de Ons Amsterdam-podcast. Voor één keer in het Engels; we zullen ook de Nederlandse tekst op de website beschikbaar stellen.

Zie voor onze website www.onsamsterdam.nl

Deze aflevering heb ik samen met Bink van de Mosselaar gemaakt en de muziek is gemaakt door Sjaak Douma.